

Meslek Etiği

- RANT POLİTİKALARINA DAYANAN ÜRETİM SÜRECİ VE İŞ GÜVENLİĞİ
Bahattin ŞAHİN
- ETİK: DEĞİŞENİN İÇİNDEKİ DEĞİŞMEYENLER
M. Ziya TANALI
- ZİRAAT BANKASI ADANA MERKEZ ŞUBESİ'NİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE RESTORASYON SERÜVENİ
F. Duygu SABAN ÖKESLİ
- BAĞLAMINI ARAYAN BİR YAPI:
TED ADANA KOLEJİ
Celal Abdi GÜZER



HALET HOCA'YA SAYGILARLA

Erol DOĞAN

Mimar

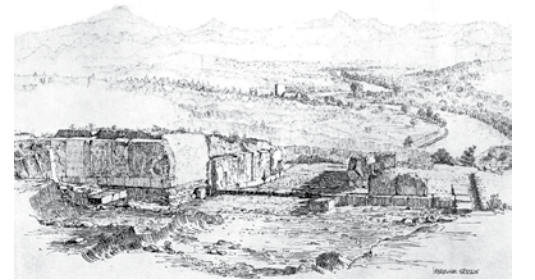
"1938 yılından başlayarak bilim dünyasına yayınlar kazandıran Çambel için onlarca yazı ve haber bulunmaktadır. Ülkemizin yetiştirdiği ender bilim insanlarından biri olan Prof. Dr. Halet Çambel, salt bir arkeolog değil Kadirli Karatepe-Aslantaş için bir eğitmen, bir yol gösterici büyük, okul, hastabakıcı, bir anlamda Karatepe'deki ışık ve ailemizin bir ferdi ve büyüğüydü."

12 Ocak 2014 gününde kaybettiğimiz ve yaşamının uzunca bir bölümünü Adana, Çukurova'da yaptığı çalışmalara adanmış olan Prof. Dr. Halet Çambel adıyla ilk tanışmam 1967-1968 İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Mualla Eyüboğlu Anhegger'in bir dersinde oldu. Öğrenimlerimi tamamlayıp meslek hayatına başladıktan sonra 1989 yılında çalıştığım kurumda Adana Kadirli Karatepe-Aslantaş Açık hava Müzesi işi ile kendisiyle karşılaştım. Bu tarihten başlayarak 2014 yılına kadar Çambel-Çakırhan ile bağlantımız hiç kopmadı. (Resim 1)

Prof. Dr. Halet Çambel'in Adana ve özellikle Çukurova Bölgesi için yaptığı çalışmaları yaşadıklarımın süzgecinden geçtikten sonra kısaca değerlendirmek gerekirse birkaç ana başlıkta toplanabilir düşüncesindeyim.

1945 yılında duyuları alınan Karatepe-Aslantaş bölgesi kazıları H. Th. Bossert-Çambel ile 1946 yılında başlamış ve daha sonraları da 1951 yılından başlayarak Çambel tarafından kazı ve bilimsel araştırmalar 2010 yıllarına kadar devam ettirilmiştir. Bu arkeolojik alan ülkemiz arkeoloji alanında ilklerin uygulama yeri de olmuştur. Bu uzun süreli çalışmalar sonucu Hitit hiyeroglifleri çözülmüş ve okunabilmiştir. (Resim 2-3) Bunun yanın-

da kazıda ortaya çıkarılan arkeolojik eserlerin ve diğer buluntuların alanında, yerinde korunması, koruyucu çatı örtülerinin yapılması ve restore edilmesi sonrasında ziyarete açılmıştır. (Resim 4-5) Bu çerçevede Karatepe-Aslantaş yalnızca bir arkeolojik alan değil, çevresiyle de değerlendirilerek ülkemizin ilk Milli Parkı olmuştur. 1980'li yıllarda Aslantaş Barajı projesi beraberinde başka sorunları da getirmiştir. Bu projeden ören yeri dışında Kumkale, Domuztepe ve Haruniye kaplıcaları da etkilendiği için, Çambel'in çabaları sonucu



Resim 2. Karatepe kazıları başlamadan İbrahim Süzen'in bölgeye ait yaptığı resim.



Resim 4. Halet Çambel, Karatepe'de.



Resim 1. Halet Hoca, Erol Doğan ve eşi ile.



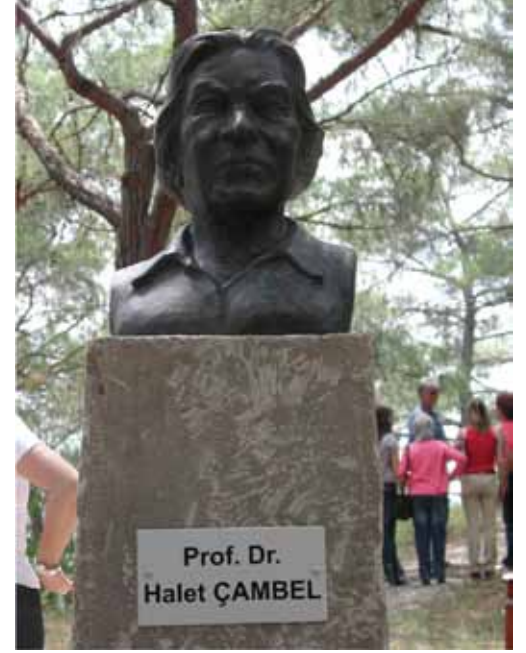
Resim 3. Zehra Halet Çambel Çakırhan bilinen adıyla Prof. Dr. Halet Çambel. (Berlin 1332 [27 Ağustos 1916] - İstanbul 12.01.2014)



Resim 5. Karatepe'den.



Resim 6. Karatepe Müzesi.



Resim 7. Karatepe ören yerindeki Halet Çambel büstü.



Resim 8. Tepebağ'daki envanter çalışmalarından.



Resim 9. Tepebağ'daki envanter çalışmalarından.

baraj kret kotundaki değişiklikle Kumkale dışındaki yerler kurtarılmıştır. Bütün bunların yapılabilmesi için Çambel bilim dünyası içinde ve dışında tüm bürokratik sorunları büyük bir sabırla çözmüş ve Karatepe-Aslantaş Açık Hava Müzesi ve Milli Parkı'nı Adana'nın ve insanlığın hizmetine sunmuştur. (Resim 6-7)

Çambel Hoca'nın Adana için yaptığı çalışmaların az bilinenlerden bir tanesi de 1965'li yıllarda Adana ve Çukurova Bölgesi'nde yapılan kültür mirası envanter çalışmasıdır. 1960'lı yılların başında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı Çukurova Bölgesi'ni tarım, sanayi ve turizme açmak fikrini ortaya atınca Çukurova Kalkınma Ajan-

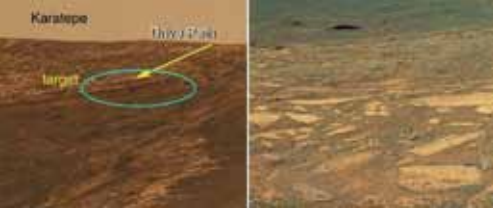
sı ikna edilerek Silifke'den başlayarak Payas'a kadar ve Adana içinde Tepebağ Höyüğü ve çevresi kültürel miras envanteri çalışmalarını düzenlemiştir. Bu iki envanter çalışmaları plan notları olarak bölgenin planlamasında göz önünde tutulmasını istemiştir. Kültür mirasının sanayi, turizm ve tarımın birlikte değerlendirilebileceği, planlanabileceği ve korunabileceğini göstermiştir. Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Tepebağ Höyüğü için 14.12.1974 gün ve 8115 sayılı kararını almış ve bu bölge I. ve III. derece sit alanı olarak ilan edilmiştir. Biz bugünlerde kentsel koruma ve Tepebağ Höyüğü için plan üretiyorsak bunu bu çalışmalara borçluyuz. Diğer yandan da

Silifke'den başlayarak Arsuz'a kadarki Akdeniz kıyı bandındaki yapılaşma ve arazi kullanımındaki çarpık yapılaşmanın temelinde planlama ve bilimsel verileri önemsememek yatmaktadır. Bu çalışmalarla ilgili detaylı raporlar 1966 yılı Güler Huner Akverdi, Alpaslan Koyunlu ve diğerleri ile birlikte yaptığı "Adana Kentinin Tarihsel Yapısı ve Görünüşünün Korunması ile İlgili Ön Çalışma", İller Bankası Adana İl Analitik Etütleri, Ankara, yayınında bulunmaktadır. (Resim 8-9)

Karatepe-Aslantaş bölgemizin en önemli ören yerlerinden biri olması nedeniyle Adana'ya gelen konuklarımız için görülmesi ve tanıtılması gereken bir yerdir. Buna örnek olarak yurt dışından gelen bir konuk ve aile grubu için 1999 yılı Temmuz ayında Karatepe-Aslantaş Açık Hava



Resim 10. John Grotzinger.



Resim 11. Mars'taki Karatepe (NASA'nın web sitesinden alınmıştır).

Müzesi'ne bir gezi düzenledim. Yurt dışından gelen konuklarımız jeolog kökenli idi. 2004 yılında konuğum olan ve o geziye katılan yeğenimden bir e-posta aldım. Posta içeriği çok ilginç idi. Mars gezegeninde bir yere Karatepe adının verildiğini ve nedenini anlatıyordu. NASA tarafından Mars'a gönderilen ilk keşif araçlarından Opportunity Rover Mayıs-Aralık 2004 aralığında Endurance kraterinde çalışmalar yapar. Bu adın güneş sistemindeki bir gezegene verilmesinin temelinde 1999 yılındaki geziye katılanlardan John Grotzinger'in (MIT, Fletcher Jones Prof. of Geology at Caltech) bu adı Mars Endurance kraterinde bir bölgeye vermesidir. (Resim 10) NASA'nın resmi web sayfasında Karatepe adının verilmesi ile ilgili olarak kısaca: "Nasıl Karatepe Hitit hiyerogliflerinin çözümünde önemli bir yer ise Mars'taki Karatepe'nin de gelecekte Mars'ın jeolojisinde kaya oluşumunda ve ikliminin anlaşılması için bir anahtar olması beklenmektedir" diye özetlenebilir. Kratere verilen "Endurance" (Dayanıklı) adı ise 1914-1917 yıllarında Antarktika-Güney Kutbu'na yapılan keşif gezilerindeki Ernest Sheeekleton'un gemisinden gelmektedir. Bütün bunları üst üste koyarak göz önünde tutarsak Çambel 60 yıllık uzun bir süreçte gösterdiği direnç, sabır ve bilimsel çaba sonucu insanlık ve ülkemiz tarihi için önemli bir bilginin okunur olmasını sağlayarak diğer bilim insanlarına yol gösterici olmuştur. John Grotzinger de bu simgesel adları NASA'nın Mars'taki çalışmalarında yer adlarının verilmesinde kullanır. Çambel bu gözükmeyen bilim insanı, yaptığı bilimsel



Resim 12. Halet Çambel ve eşi Nail Çakırhan.



Resim 13. Halkın her kesimiyle bir arada örnek bir aydın.

çalışmaların etkisiyle ülkemizin adını zor ulaşılabilecek bir yerde uzayda; uluslararası düzeyde sonsuza kadar anılmasını sağlamıştır. (Resim 11)

Prof. Dr. Halet Çambel meslek hayatı boyunca değişik onursal doktora ve ödüllerle de onurlandırılmıştır. Bölgemizde Mersin Üniversitesi'nin, yurt dışında Tübingen Üniversitesi'nin vermiş oldukları onursal doktoralar önemlidir. 2004 yılında Hollanda Prensi Claus ve 2010 yılında da Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük ödülünü de alan Halet Hocamız eğitim ve bilime verdiği büyük önemi İstanbul'da Boğaziçi'nde bulunan Kırmızı Yalı'sını sağlıklı bir eğitim kurumuna bağışlayarak göstermiştir. (Resim 12)

1938 yılından başlayarak bilim dünyasına yayınlar kazandıran Çambel için onlarca yazı ve haber bulunmaktadır. Ülkemizin yetiştirdiği ender bilim insanlarından biri olan Prof. Dr. Halet

Çambel, salt bir arkeolog değil Kadırlı Karatepe-Aslantaş için bir eğitmen, bir yol gösterici büyük, okul, hastabakıcı, bir anlamda Karatepe'deki ışık ve ailemizin bir ferdi ve büyüğüydü. (Resim 13)

Kendisini saygıyla anıyoruz. ■

KAYNAKLAR

- Anonim, (1995), *Halet Çambel İçin Prehistorya Yazıları*, Graphis Yayınları, İstanbul.
- Dirican, M., (1997), "Yaşamını Arkeolojiye ve Anadolu'ya Adamış Bilim Kadını Halet Çambel", *TÜBİTAK Bilim ve Teknik*, sayı: 359, 72-80, Ankara.
- Arsebük, G., M. J. Mellink, W. Schirmer (Derleyenler) (1998), *Light on Top of the Black Hill Studies presented to Halet Çambel*, Ege Yayınları, İstanbul.
- Çambel, H., Özyar, A. (2003), *Karatepe-Aslantaş Azatiwataya Die Bildwerke*, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein.
- Bektaş, C. (2004), *2004 Prince Claus Awards The Positive Results of Asylum and Migration*, 45-49, Prince Claus Fund, The Hague.
- Küçük, İ. (2010), *Halet Abı Destanı*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Özdoğan, M. (2014), "Aydın, Bilim İnsanı, Eğitmen, Arkeolog Halet Çambel", *Tarih Vakfı Toplumsal Tarih*, sayı: 243, 35-39.